

جلد پنجم
کتابخانه
دکتر جلال مصطفوی
کتابخانه
متن خیالی، مجید مصطفوی

تهران، ۱۳۶۵

سرشناسه: مصطفوی، مجید، ۱۳۲۶، گردآورنده

عنوان و نام پدیدآور: مجموعه آثار دکتر سید جلال‌الدین مصطفوی کاشانی / گردآوری و تنظیم: منانت سیفایی، مجید مصطفوی

مشخصات نشر: تهران: نوین پژوه سینا، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۴۴۸ص

فروست: طرح احیای میراث مکتوب طب سنتی ایران [ج. ۳]

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۸۳۹-۱-۱

وضعیت فهرست‌ریسی: با

یادداشت: ۵ (چاپ اول: ۱۳۹۵) (فیا)

یادداشت: کتاب حاضر در قالب طرح احیای میراث مکتوب طب سنتی ایران با حمایت و مشارکت دفتر طب سنتی ایرانی-اسلامی وزارت بهداشت،

درمان و آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی دانشگاه شاهد منتشر شده است.

یادداشت: نمایه

موضوع: مصطفوی، جلال

موضوع: پزشکی سنتی

موضوع: پزشکی اسلامی

شناسه افزوده: ناصری، محسن، ۱۳۴۱، گردآورنده

شناسه افزوده: سیفایی، منانت، ۱۳۶۴، گردآورنده

رده‌بندی کنگره: R۱۳۵/م۵۷۳ ۱۳۹۱

رده‌بندی دیویی: ۶۱۰

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۲۴۶۹۵

مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی ایران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر طب سنتی ایرانی-اسلامی

بازرگانی
معاونت علمی و فناوری

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر طب سنتی ایرانی-اسلامی

عنوان: مجموعه آثار دکتر سید جلال‌الدین مصطفوی کاشانی، جلد پنجم

گردآوری و تنظیم: منانت سیفایی، مجید مصطفوی

دبیر اجرایی: هما امینی

صفحه‌آرایی: رقیه نوری

طراحی جلد: صادق جمالی

ناشر: انتشارات نوین پژوه سینا

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۵

قیمت: ۲۳۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۸۳۹-۱-۱

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و

اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

مرکز پخش انتشارات طب سنتی ایران: ۰۹۱۹۵۴۰۹۸۹۲ - ۰۹۰۱۷۹۵۶۹۰۵

مقدمه‌ای بر کتاب‌های «طرح احیای میراث مکتوب طب سنتی ایران»

تاریخ هزاران ساله و پرفراز و نشیب سرزمین پهناور ایران زمین، شاهد تلاش ملتی بوده که در طول اعصار و قرون برای شکل‌گیری فرهنگ و تمدن آن هرگز از پاننشسته‌اند و در مسیر تعالی آن نیاسوده‌اند. مردمی پر تلاش و مصمم که سختکوشی را از طبیعت و عشق به دانایی را از دیانت خود به یادگار دارند. طب ایرانی محصول تمدنی است که چنین مردمی از دیرباز سنگ بنای آن را بر خاک این سرزمین گذارده‌اند و فرزندان دانشمند و حکیم آن معمار بنای رفیعی شده‌اند که سالیان متمادی مورد تحسین و ستایش انسان قرار گرفته و تربیتگاه پزشکان و حکمای دیگر ملل شده است.

طب ایرانی اسلامی سامانی و مکتبی است کامل، شامل روش‌های تشخیصی، سبب‌شناسی و درمان با تکیه بر تفاوت‌های بین فردی (مراجعه)، متکی بر پشتوانه علمی و تجربی چند هزار ساله ایرانیان، برخوردار از توجه به جنبه‌های اخلاقی و تربیتی و آموزه‌های اسلامی با تأکید بر پیشگیری از بیماری‌ها با اصلاح سبک زندگی، تقویت جنبه‌های معنوی و... به دور از هر گونه تعصب کورکورانه و یا انکار جاهلانه، احیای طب ایرانی، اسلامی، احیای حکمت خسروانی، اخلاق انسانی، معرفت اسلامی و آموزه‌های دینی است. مکتب طب ایرانی اسلامی، دانشی پویا و اجتهادی در شناخت جسم و روح انسان است.

خوشبختانه پس از دوران فترت طب ایرانی که همزمان با سده‌های نخست ورود طب رایج به کشور بود، به دلیل مطالبات مردمی برای دستیابی به این میراث گران‌بها، در ادوات مقام معظم رهبری، «بازشناسی، تبیین، ترویج، توسعه و نهادینه نمودن طب سنتی ایران» عنوان یکی از سیاست‌های کلی سلامت مورد توجهی ویژه‌ی متولیان نظام سلامت و دلسوزان این طب قرار گرفت. به همین منظور برنامه‌ی توسعه طب ایرانی-اسلامی در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طراحی شد و دولت‌مردان برای توسعه و ساماندهی خدمات آن کمر همت بستند. در این طرح، آموزش آکادمیک رشته‌ی طب و داروسازی سنتی در دانشگاه‌های علوم پزشکی، آموزش جامع پزشکان عمومی، تدوین ضوابط و قوانین برای ساماندهی ارائه‌کنندگان خدمات طب سنتی و مراکز ارائه آن، آموزش بهورزان و ورود خدمات تأیید شده به خانه‌های بهداشت و مراکز بهداشتی-درمانی، ترسیم نقشه‌ی پژوهشی کشور، افزایش تولید داروهای گیاهی در کشور و عرضه آن در مراکز مجاز، بیمه‌ی خدمات تأیید شده و احیاء میراث مکتوب طب ایرانی در اولویت قرار گرفت. بدیهی است گردآوری، بازنویسی و تصحیح متون باقی‌مانده از حکما و دانشمندان ایرانی، یکی از

اقدامات بنیادین و اساسی در حوزه‌ی احیاء و توسعه‌ی طب ایرانی است تا دانش و تجربه‌ی پزشکان و حکمای ایران زمین، در تندباد حوادث و هجمه‌ی زمانه از گزند نابودی در امان ماند و میراثی برای آیندگان باشد.

بدون شک، در مسیر توسعه و تعالی طب ایرانی، همراهی و همکاری فرهیختگان، حکمای این رشته، دانش‌پژوهان و همچنین مراکز علمی و دانشگاهی نقش بسزایی دارد. مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی دانشگاه شاهد به همت جناب آقای دکتر ناصری و همکاران محترم با پیشگامی در طرح توسعه و احیاء طب ایرانی، گام‌های مؤثری در جهت بازنویسی میراث مکتوب طب ایرانی داشته است که زحمات این عزیزان سزاوار تقدیر و تحسین است.

ربنا تقبل منا انک انت السميع العليم

دکتر محمود خدادوست

مشاور وزیر و مدیر کل طب سنتی

فهرست مطالب

مقدمه الف

فصل اول: ابن سینا را بشناسید ۱

* ابن سینا را بشناسید ۲

* نخستین پیام از سوی «بنیاد پزشکی ابن سینا» ۱۱

فصل دوم: بررسی دقت در طب سنتی ایران و مقایسه‌ی آن با طب کنونی جهان ... ۳۱

* رژیم غذایی در بیماری‌های رمن دژنراتیو (به‌طور نمونه دیابت) ۳۲

* رژیم غذایی در بیماری‌های دیابت مفونی (به‌طور نمونه تب تیفوئید) ۱۳۲

فصل سوم: مجموعه‌ی شش نامه سرگشاده به «جناب آقای دکتر منوچهر اقبال» رئیس

محترم سازمان نظام پزشکی ایران ۱۶۹

* اولین نامه سرگشاده ۱۷۰

موضوع: خطاهای فاحش در پزشکی امروز و عواقب آن

* دومین نامه سرگشاده ۱۹۶

موضوع: ابوعلی سینا استاد بزرگ و پیشکسوت پزشکی

* سومین نامه سرگشاده ۲۱۶

موضوع: ابوعلی سینا استاد بی‌گفتگوی پزشکی جهان

* چهارمین نامه سرگشاده ۲۲۹

موضوع: دستورات ابن سینا برای درمان ورم کلیه (۱)

* پنجمین نامه سرگشاده- قسمت اول ۲۵۲

موضوع: دستورات ابن سینا برای درمان ورم کلیه (۲)

* پنجمین نامه سرگشاده- قسمت دوم ۲۶۰

موضوع: داروهایی که کلیه آسیب‌دیده را تخریب می‌کنند.

۲۶۸ * ششمین نامه سرگشاده - قسمت اول

موضوع: شاهکار ابن سینا در معالجه ورم حاد کلیه (۱)

۲۷۷ * ششمین نامه سرگشاده - قسمت دوم

موضوع: شاهکار ابن سینا در معالجه ورم حاد کلیه (۲)

۲۸۵ * ششمین نامه سرگشاده - قسمت سوم

موضوع: شاهکار ابن سینا در معالجه ورم حاد کلیه (۳)

۲۸۹ فصل چهارم: طبّ جاه‌دانی

۲۹۱ * خطاها و خدشات منجر به مرگ بیماران در پزشکی کنونی

۲۹۷ * اعتصاب پزشکان و کشته شدن افراد بیماران

۳۰۳ * پزشکی و آدمکشی

۳۲۰ * زیان‌ها و خطرات پزشکی کنونی بر گرش به طبّ قدیم

۳۴۱ * مزاج‌ها و اهمیت آن برای تشخیص و درمان بیماری‌ها

۳۵۶ * عمل دینامیک اختصاصی غذاها

۳۶۱ فصل پنجم: گیاهان و میوه‌های شفابخش

۳۶۲ * اسفناج

۳۶۷ * کاهو

۳۷۱ * انجیر

۳۷۷ * پایاور براکنه‌آتوم

۴۰۴ * گوجه‌فرنگی

۴۱۲ * شاهدانه

۴۲۵ نمایه

بسم الله الرحمن الرحيم

پنجمین مجلد از مجموعه‌ی آثار دکتر سید جلال مصطفوی کاشانی، همچون مجلدات پیشین متضمن بر مجموعه‌ای است از نوشته‌های مندرج در مجله‌ی «دنیای علم» و نشریات دیگر، به انضمام مطالب چاپ نشده‌ای که به صورت دستنوشته از ایشان باقی مانده است. آثار یاد شده بدون ویرایش و با همان سبک و سیاق نگارش و ذکر منابع در اینجا به چاپ رسیده است. اما در مورد این دستنوشته‌ها یادآوری چند نکته ضرورت دارد:

- ۱- در برخی دستنوشته‌ها، به‌رغم خط خوش زنده‌یاد دکتر مصطفوی، گه‌گاه واژه‌ای (به‌ویژه از زبان براندوی، انگلیسی، عربی و آلمانی) خوانا نبوده و به هنگام تایپ، این اشتباه به کتاب راه یافته است. حتی در برخی نوشته‌های چاپ شده، به دلیل کهنگی و فرسودگی کاغذ، تیره یا غلطای چاپی که در نشریات قدیم به وفور یافت می‌شود- یا کمرنگ بودن متن چاپ و پاره‌ای دلایل دیگر، این اشتباه رخ داده باشد. گرچه به حدّ میسر تلاش شد تا این اشتباه‌ها برطرف شود، از آنجا که بشر جائز الخطاست، پوزش ما را از بابت لغزش‌های احتمالی بپذیرید.
- ۲- به نظر می‌رسد که بعضی از دستخط‌ها یادداشت‌هایی برای استفاده در مقاله‌ای مفصل‌تر بوده‌اند (از جمله مطلب «شاهدانه»)، اما به دلیل اینکه به همین صورت نیز حاوی نکات مفیدی می‌باشد در کتاب درج شده است.
- ۳- به نظر می‌رسد نامه‌های سرگشاده‌ای که خطاب به رئیس سازمان نظام پزشکی ایران در مجله‌ی «رنگین کمان نو» چاپ شده است، با وجود اینکه می‌توانسته است ادامه داشته باشد شگفتا که تداوم نیافته است.

۴- «طب جاودانی» آخرین اثر زنده‌یاد دکتر مصطفوی می‌باشد که با فوت ایشان ناتمام ماند و طبعاً ویرایش نهایی نشده است. اما نظر به اینکه نمایشگر آخرین تأملات و تدقیقات آن زنده‌یاد پس از شصت و اندی سال مطالعه و تحقیق و تفحص و یادداشت‌برداری بوده است و در همین حجم نیز بسیار خواندنی و آموزنده است، در این مجلد به چاپ رسیده است. لازم به یادآوری است که مع‌الاسف نوشته‌های اخیر زنده‌یاد مدته یا پیشگفتار است و با وجود آنکه در متن آن شماره‌هایی دال بر رجوع به منابع است، فهرست منابع یافت نشد.

۵- در این مجلد نیز، سیاق مجلدهای پیشین، در ویراستاری و تصحیح مطالب تلاش شده است رسم امثاری حفظ شود و در سبک نوشتاری دکتر مصطفوی تغییری داده نشود و تنها در موارد استثنای مصرح چاپی، تصحیح انجام شده است. در اینجا لازم است از زحمات تمام همکاران و خانم‌ها: صدیقه اسحاقی، زینب آجیلی، راضیه قبادپور، نسیم فلاحتی، مریم اکبری‌راد، مهری منبر دزفولی و آقای امیرحسین کاظمی که در تایپ این مجلدات یاریمان کردند کمال سپاسگزاری ابراز می‌داریم و از خداوند توفیق خدمت و سلامت و سعادت این عزیزان را خواهیم. همچنین سپاسگزاری ویژه خود را به محضر جناب آقای دکتر محمد حسن ناصری، جناب آقای استاد مهدی مدائنی، سرکار خانم دکتر پروانه محسنی مقدم، جناب آقای دکتر مجید تلافی نوغانی و جناب آقای دکتر مجید سلطان‌پور از برای ابراز همت عالی و یاری‌های بی‌دریغشان در سامان گرفتن کار تصحیح این مجلد تقدیم می‌داریم.

هوالمستعان

متانت سیفایی - مجید مصطفوی

بهار ۱۳۹۴